

УДК 343.1

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2020.3.23>

Олександр Сергійович Розумовський,

адвокат,

*Харківський національний університет
внутрішніх справ (аспірант);*

 <https://orcid.org/0000-0002-0906-564X>,

e-mail: a.razumovskiy@ukr.net;

Олександра Олександрівна Кочура,

кандидат юридичних наук,

*Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра кримінального процесу, криміналістики
та експертології (доцент);*

 <https://orcid.org/0000-0003-0638-2911>

**ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ЧАСТИНА
КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ**

Розглянуто питання виникнення та становлення Європейського суду з прав людини. Проаналізовано впровадження рішень Європейського суду з прав людини в кримінальне процесуальне законодавство України. Досліджено проблемні аспекти використання рішень Суду на практиці. Надано пропозиції щодо вирішення окремих ситуацій стосовно реалізації рішень Європейського суду з прав людини в Україні.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, практика ЄСПЛ, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, комітет, кримінальне процесуальне законодавство України.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) Україна ратифікувала ще в 1997 р., визнавши для себе обов'язковою юрисдикцію Європейського суду з прав людини¹. Саме з цієї дати для нашої держави розпочався новий етап правового розвитку, який полягає в наближенні національної правової системи України до європейських стандартів забезпечення та захисту прав людини.

---

¹ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 20.09.2020).

Беручи до уваги, що для сучасної України та її законодавства розпочався період входження в європейський правовий простір та адаптації до нього, і з огляду на необхідність приведення національного законодавства України у відповідність до норм і принципів міжнародного права, а також стандартів міжнародного права, досить значущим є вивчення європейської правової доктрини та європейського законодавчого досвіду. Важливою подією в Україні у контексті європейських підходів до розуміння прав людини та утвердження верховенства права в діяльності українських судів стало ухвалення Верховною Радою України Закону «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV¹. Відповідно до його положень рішення Європейського суду з прав людини можна вважати цілком офіційною формою інтерпретації основних (невідчужуваних) прав кожної людини і громадянина, закріплених і гарантованих Конвенцією, яка є частиною національного законодавства України та у зв'язку з цим – джерелом правового законодавчого регулювання і правозастосування в Україні [1]. Тобто рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ, Суд) можна вважати офіційною формою інтерпретації основних (невідчужуваних) прав кожної людини і громадянина, закріплених і гарантованих Конвенцією, яка є частиною нашого національного законодавства України та у зв'язку з цим – джерелом кримінального процесуального законодавчого правового регулювання і правозастосування в Україні.

Оскільки з моменту ратифікації Верховною Радою України Конвенція стала частиною національного законодавства, то нагальним завданням повинно бути більш детальне її вивчення для повного розуміння змісту цього міжнародного договору й основних механізмів реалізації його норм.

Стан дослідження проблеми

Оскільки випадки звернення до ЄСПЛ з боку громадян України та юридичних осіб, які були створені і діють на території України, стають дедалі частішими, вивчення цього питання, безумовно, є актуальним. Питання поширення практики ЄСПЛ на Україну в особі її повноважних державних та правоохоронних органів розглядалися у наукових дослідженнях Л. Б. Архипова, Н. Є. Блажівської, В. Г. Буткевича, В. Н. Денисова, В. Д. Завгороднього, Е. А. Трегубова, С. В. Шевчука, В. Д. Юрчишина та ін. У кожній праці науковці фрагментарно висвітлюють ті чи інші аспекти діяльності Європейського суду з прав

---

¹ Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (дата звернення: 20.09.2020).

людини, проте залишається не розкритою низка проблемних теоретичних і прикладних питань з проблематики запровадження практики ЄСПЛ як частини національного кримінального процесуального законодавства.

Мета і завдання дослідження

Метою дослідження є аналіз питань, пов'язаних із виникненням і становленням Європейського суду з прав людини. Основними *завданнями* дослідження є визначення рішень ЄСПЛ як джерела національного кримінального процесуального законодавства та застосування їх у кримінальному процесуальному законодавстві України.

Наукова новизна дослідження

Зосереджується увага на питаннях, пов'язаних із виникненням і становленням Європейського суду з прав людини, впровадженням рішень ЄСПЛ у кримінальне процесуальне законодавство України, та на проблемних аспектах їх реалізації на практиці. Надано пропозиції щодо вирішення окремих ситуацій стосовно реалізації рішень Європейського суду з прав людини та практичного використання їх судами в Україні.

Виклад основного матеріалу

Щороку десятки тисяч людей, які вважають себе потерпілими від порушень їх основоположних прав, звертаються до Європейського суду з прав людини. Виникає питання: що це за суд, який понад пів століття дозволяє людям притягати держави до відповідальності та чиї рішення можуть вплинути на наше повсякденне життя?

Невдовзі після Другої світової війни декілька країн об'єдналися, щоби створити в 1949 р. Раду Європи для захисту прав людини, демократії та верховенства права у всій Європі. Вони ухвалили Європейську конвенцію з прав людини, створивши унікальну на ті часи систему із зобов'язуючим наглядом механізмом. Таким чином, у 1959 р. був створений Європейський суд з прав людини, що став проявом бажання держав назавжди запобігти звірствам на кшталт тих, що були вчинені у середині ХХ століття. Спочатку таких держав було 12, а сьогодні їх уже 47. Відповідно до ст. 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод Високі Договірні Сторони зобов'язуються виконувати остаточні рішення ЄСПЛ у будь-яких справах, у яких вони є сторонами, а отже, ці рішення Суду є остаточними та мають обов'язкову силу [2]. Україна ратифікувала Конвенцію 11 вересня 1997 р. і тим самим визнала Європейський суд з прав людини як одну з головних юрисдикцій з усіх питань, що стосуються тлумачення Конвенції та її правозастосування державою в особі її уповноважених державних і правоохоронних органів.

З метою підвищення ефективності роботи Суду і виконання його рішень Комітетом міністрів Ради Європи (далі – Комітет МРС) на 112-й

сесії в Страсбурзі 15 травня 2003 р. було ухвалено Декларацію «Гарантувати довгострокову ефективну діяльність Європейського суду з прав людини»¹, а 12 травня 2004 р. Комітет МРЄ ухвалив на 113-й сесії «Рекомендації Rec(2004)4 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про роль Європейської конвенції з прав людини в університетській освіті та професійній підготовці»².

У подальшому на Варшавському саміті 2006 р., де зібрались глави держав і керівники урядів держав – членів Ради Європи, для Комітету МРЄ було підготовлено доповідь з питань реформування ЄСПЛ [3]. На Інтерлакенській конференції, яка була проведена 18–19 лютого 2010 р. у м. Інтерлакені, за ініціативою швейцарського головування у Комітеті МРЄ було висловлено рішуче бажання держав – сторін Конвенції та ЄСПЛ, визнаючи надзвичайний внесок ЄСПЛ у захист прав людини і громадянина в Європі³. На Ізмірській конференції 26–27 квітня 2011 р., організованій за допомогою турецького головування, у Комітеті МРЄ також дуже активно обговорювалося питання реформування ЄСПЛ та було нагадано про надзвичайний внесок Суду у захист прав людини в Європі⁴ [4]. Конференція високого рівня про важливе майбутнє Європейського суду з прав людини у м. Брайтон 19–20 квітня 2012 р. була організована як продовження Інтерлакенської та Ізмірської конференцій, і на ній було ухвалено Братонську декларацію, яка підтвердила відповідальність кожної держави-члена і те, що держави та Суд несуть спільну відповідальність за ефективність виконання Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, що закріплено як основний принцип субсидіарності⁵. Під час укладання Конвенції в її підґрунтя було покладено такі положення. Усі держави є суверенно рівними. Держави-

---

¹ Гарантувати довгострокову ефективну діяльність Європейського суду з прав людини : Декларація Комітету міністрів Ради Європи від 15.05.2003 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_673 (дата звернення: 20.09.2020).

² Рекомендації Rec(2004)4 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про роль Європейської конвенції з прав людини в університетській освіті та професійній підготовці : від 12.05.2004 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_573 (дата звернення: 20.09.2020).

³ Інтерлакенська декларація : від 19.02.2010 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a48 (дата звернення: 20.09.2020).

⁴ Декларація про майбутнє Європейського суду з прав людини : від 27.04.2011 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a49 (дата звернення: 20.09.2020).

⁵ Брайтонская декларация : от 19–20.04.2012 // EUROUA.com : сайт. 04.05.2012. URL: <https://euroua.com/europe/coe/1420-brajtonskaya-deklaratsiya-perevod> (дата звернення: 20.09.2020).

учасниці повинні поважати права та свободи людини, гарантовані Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод, і ефективно вирішувати випадки їх порушення на національному рівні. ЄСПЛ виступає як захисник від порушень прав і свобод, проблеми з якими не були вирішені на національному рівні. У разі встановлення Судом факту такого порушення для держав-учасниць відповідне його рішення стає остаточним [5]. Отже, Суд стає дієвим інструментом європейського публічного порядку та совістю демократичної Європи.

У своїх рішеннях ЄСПЛ зазвичай зазначає, що Конвенція – це живий механізм, який постійно розвивається і якому постійно доводиться долати напруження між правовою визначеністю, послідовністю тлумачення і новими обставинами. Розвиток Конвенції відбувається двома важливими шляхами: шляхом підписання протоколів до неї та шляхом застосування Судом принципу розширеного тлумачення Конвенції.

За правилами ч. 4 ст. 9 Кримінального процесуального кодексу України у разі, якщо його норми суперечать міжнародному договору, згоду на обов'язковість якого надано уповноваженим органом, а саме Верховною Радою України, у кримінальному провадженні застосовуються положення відповідного міжнародного договору. Крім цього, за змістом ч. 5 ст. 9 КПК України кримінальне процесуальне законодавство України застосовується з урахуванням практики ЄСПЛ¹. Такий обов'язок покладено на суд також з огляду на ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV, відповідно до якої під час розгляду справ суди застосовують Конвенцію та практику ЄСПЛ як джерело права.

Із цього випливає прецедентність рішень ЄСПЛ і те, як це вплине на застосування практики ЄСПЛ під час розгляду справ у кримінальному процесуальному законодавстві України.

Однак слід зазначити, що наразі Конвенція в Україні застосовується хаотично, бо в нашій державі вже ніхто не сперечається з важливим фактом, що Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод підлягає обов'язковому застосуванню, проте кожен «правник» це робить на свій власний розсуд та як завгодно. Тому в більшості випадків такі посилання не несуть жодного смислового навантаження у рішенні вітчизняного суду, а робляться фактично для «галочки». Частина посилань на практику ЄСПЛ є доречною, тоді як інша частина використовується вітчизняними судами для обґрунтування порушень прав людини. Сьогодні найчастіше практика Суду

---

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 20.09.2020).

застосовується для обґрунтування зовсім безальтернативного запобіжного заходу тримання під вартою шляхом визначення надмірного розміру застави.

Так, важливо звернути увагу, що сторона обвинувачення майже у всіх клопотаннях про обрання запобіжного заходу, процесуальні керівники у кримінальному провадженні (прокурори) просять суд установити заставу в розмірі, що перевищує фінансові можливості підозрюваного щодо її сплати, з посиланням на рішення ЄСПЛ, який у справі № 12050/04 «Mangouras v. Spain» погодився з тим, що призначення надмірної для підозрюваного застави не суперечить вимогам ст. 5 Конвенції¹. При цьому судами не досліджувалося повне рішення ЄСПЛ та ігнорується той факт, що, визначаючи розмір застави, іспанський суд урахував те, що страхова компанія гарантувала внесення визначеної ним застави Апостолосу Іоаннісу Мангурасу, капітану корабля «Престиж», з якого у листопаді 2002 р. стався витік в Атлантичний океан 70 тис. тонн мазуту.

То що можна вимагати від правників, а також учасників судового процесу, якщо Велика Палата Верховного Суду (далі – ВП ВС) не цурається незвично творчого застосування норм Конвенції? Так, для прикладу можна розглянути зміну практики Великої Палати Верховного Суду щодо належності та допустимості доказів, які не були відкриті стороною обвинувачення стороні захисту після завершення досудового розслідування у кримінальному провадженні. Зокрема, 16 січня 2019 р., розглядаючи справу № 751/7557/15-к, ВП ВС зробила дуже цікавий висновок щодо недопустимості доказів, тобто результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій, у разі якщо процесуальні документи, які були підставою для проведення згаданих дій, не було відкрито стороні захисту в порядку ст. 290 КПК України, тобто після завершення досудового розслідування². Таким чином, ВП ВС дійшла правомірного висновку, що порушення передбаченої КПК України процесуальної процедури проведення розкриття доказів має наслідком визнання таких доказів недопустимими. Ця справа може також бути цікава тим, що четверо суддів – Н. О. Антонюк, І. В. Данішевська, О. С. Саприкіна й О. С. Ткачук – не погодилися з висновком, зробленим Великою Палатою Верховного Суду, та виклали свою окрему думку³. На переконання суддів

---

¹ Справа «Мангурас проти Іспанії» // HUDOC : сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-126208> (дата звернення: 20.09.2020).

² Постанова Великої Палати Верховного Суду від 16.01.2019 : справа № 751/7557/15-к, провадження № 13-37к18 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79298340> (дата звернення: 20.09.2020).

³ Окрема думка суддів Великої Палати Верховного Суду Антонюк Н. О., Данішевської І. В., Саприкіної І. В., Ткачука О. С. : справа № 751/7557/15-к,

Н. О. Антонюк, І. В. Саприкіної, В. І. Данішевської й О. С. Ткачука, якщо на момент завершення досудового розслідування у порядку ст. 290 КПК України процесуальні документи (ухвали суду, постанови, клопотання) не було розсекречено з незалежних від сторони обвинувачення причин, то це не перешкоджає їх відкриттю стороні захисту на стадії судового розгляду, і якщо сторона захисту у змагальному процесі могла викласти перед судом свої аргументи щодо допустимості доказів, отриманих у результаті негласних слідчих (розшукових) дій, у сукупності з оцінкою правової підстави для проведення таких дій, то суд має право оцінити отримані докази і визнати їх допустимими за умови дотримання визначеної КПК України процедури для проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Однак через невеликий проміжок часу – 16 жовтня 2019 р. ВП ВС у справі № 640/6847/15-к змінила свою раніше викладену позицію, завдяки якій почала формуватися нова судова практика щодо вирішення цього питання, фактично погодившись з окремою думкою від 16 січня 2019 р. ВП ВС вирішила обґрунтувати цю позицію рішеннями у таких справах ЄСПЛ: «Rowe and Davis v. the United Kingdom» (п. 61 рішення від 16 лютого 2000 р.), «Case of Yakuba v. Ukraine» (п. 44 рішення від 12 лютого 2019 р.), «Leas v. Estonia» (п. 78 рішення від 6 березня 2012 р.), «Case of Van Mechelen and others v. the Netherlands» (п. 58 рішення від 23 квітня 1997 р.), «Doorson v. Netherlands» (п. 70 рішення від 26 березня 1996 р.)¹, в яких Європейський суд з прав людини, оцінюючи у своїх остаточних рішеннях можливість обмеження доступу сторони захисту до процесуальних документів з матеріалами кримінального провадження, здійснив дуже детальний аналіз конкретних обставини кожної з перелічених вище справ та за його результатами дійшов різних висновків. Проте ВП ВС у своєму рішенні не спромоглася проаналізувати обставини цитованих нею рішень ЄСПЛ, а для обґрунтування своєї власної позиції послалася лише на загальні положення тих частково перекладених з англійської та французької мов рішень, в яких Європейський суд з прав людини цитував свою власну попередню практику щодо можливості обмежити сторону захисту в ознайомленні з матеріалами та процесуальними документами кримінального провадження. Водночас у цитованих абзацах вказується на важливий аспект, що право розкриття стороні захисту доказів, які містяться у матеріалах кримінального

провадження № 13-37к18 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/80751652> (дата звернення: 20.09.2020).

¹ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 16.10.2019 : справа № 640/6847/15-к, провадження № 13-43к19 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/85174578> (дата звернення: 20.09.2020).

провадження, не є абсолютним та може обмежуватися лише у випадках, коли цього вимагають інтереси національної безпеки країни, захисту інформації або захисту свідків щодо методів і форм роботи правоохоронних органів. Обмеження, які застосовуються до сторони захисту, мають бути пропорційними та необхідними. Слід звернути увагу, що чотири з п'яти вищеперелічених рішень ЄСПЛ винесено у період з 1996 по 2012 рр., а тому вони не можуть бути підставою для відходу від позиції ВП ВС, висловленої у рішенні від 16 січня 2019 р.

При цьому в єдиному свіжому рішенні за лютий 2019 р. ЄСПЛ не змінював власного підходу до зазначеного питання і констатував, що у справі, викладеній у рішенні «Case of Yakuba v. Ukraine» від 12 лютого 2019 р., були зовсім відсутні вагомі підстави для ухвалення рішення, яке відмовляло стороні захисту в допиті важливого, ключового свідка сторони обвинувачення та ненаданні повного відеозапису, що фіксував проведення негласної слідчої (розшукової) дії щодо заявника¹. ЄСПЛ дійшов висновку, що гарантоване Конвенцією право заявника на справедливий судовий розгляд було порушено на національному рівні. Окрім цього факту, жодне з вищеперелічених рішень не має жодного відношення до ситуації, коли сторона обвинувачення або уповноважені правоохоронні органи, наділені повноваженнями проводити негласні слідчі (розшукові) дії, не захотіли чи забули провести процедуру щодо розсекречення рішення суду про проведення згаданих дій.

Таким чином, за ці дев'ять місяців в Україні не відбулось жодних змін у національному законодавстві, які б дозволяли змінити тлумачення ст. 290 КПК України. Отже, на нашу думку, вищеперелічені рішення Європейського суду з прав людини були використані ВП ВС лише як привід відійти від власної усталеної судової практики через відсутність для цього відходу будь-яких реальних підстав.

Однак у справі № 39766/05 «Serkov v. Ukraine» (п. 40 рішення від 7 липня 2011 р.) Європейський суд з прав людини зазначив таке: «Суд не бачить жодного виправдання для зміни юридичного тлумачення, з якою зіткнувся заявник. Насправді Верховний Суд України не навів жодних аргументів, щоб пояснити відповідну зміну тлумачення національного законодавства. Така відсутність прозорості мала обов'язково вплинути на віру в закон та довіру суспільства. З огляду на обставини цієї справи Суд вважає, що цей спосіб, у який національні суди тлумачили відповідні положення національного законодавства, негативно вплинув на їх передбачуваність»².

---

¹ Рішення у справі «Якуба проти України» (Case of Yakuba v. Ukraine) : від 12.02.2020 // HUDOC : сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-193910> (дата звернення: 20.09.2020).

² Judgment in the Case of Serkov v. Ukraine of 07.07.2011 // HUDOC : сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-105536> (дата звернення: 20.09.2020).

На нашу думку, ситуація, яка склалася, якнайкраще вказує на проблему некоректного застосування рішень або й відвертої маніпуляції із застосуванням практики Європейського суду з прав людини всіма учасниками кримінального провадження в контексті її застосування у кримінальному процесуальному законодавстві України.

Висновки

Дослідженням встановлено, що після Другої світової війни був зроблений великий крок до створення та розвитку Європейського суду з прав людини, а дії держав-учасниць закріпили це на спеціалізованих конференціях. Водночас із моменту, коли Україна шляхом ратифікації Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод ще в 1997 р. визнала для себе обов'язковою юрисдикцію Європейського суду з прав людини та зробила Конвенцію частиною національного законодавства, нагальним стало завдання щодо розуміння змісту цього міжнародного договору й основних механізмів реалізації його норм.

Аналізуючи застосування Великою Палатою Верховного Суду рішень ЄСПЛ, на жаль, можна дійти висновку, що національне кримінальне процесуальне законодавство довело свою неспроможність самотужки вирішити проблемні питання запровадження і правильного використання практики ЄСПЛ у кримінальному провадженні, а тому, на нашу думку, в ситуації, що склалася, доцільно запозичити досвід іноземних держав. Зокрема, необхідно розробити чітку процедуру, що складається з таких складових: 1) за клопотанням учасника справи запровадити обов'язковий консультативний висновок з ЄСПЛ; 2) удосконалення правової системи для більш легкого застосування практики ЄСПЛ у майбутніх рішеннях; 3) превентивні заходи щодо зменшення кількості звернень громадян України та юридичних осіб до ЄСПЛ. Не менш важливим кроком держави на шляху до досягнення європейського рівня є підвищення якості національного захисту громадян. Тобто чим вищим буде рівень довіри до судів та суддів України, тим нижче місце посідатиме наша країна у рейтингу за зверненнями зі скаргами до ЄСПЛ.

Список бібліографічних посилань: 1. Шевчук С. В. Судовий захист прав людини. Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції. Вид. 2-ге, виправ. і допов. Київ : Реферат, 2007. 848 с. 2. Архипова Л. Б. Права человека: постоянная задача Совета Европы. М. : Права человека, 1996. 128 с. 3. Алисиевич Е. С. Толкование норм Конвенции Совета Европы о защите прав человека и основных свобод как правомочие Европейского Суда по правам человека : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. М., 2006. 20 с. 4. Білас Ю. Ю. Європейські стандарти прав людини в контексті правозастосування сучасної України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12. Київ, 2011. 19 с. 5. Андрущенко К. А. Концепція «margin of appreciation» та обсяг

свободи розсуду держав // Стратегія і тактика правових реформ: виклики сучасності : Міжнар. юрид. наук.-практ. Інтернет-конф. URL: http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=475%3A050313-10&catid=61%3A2-0313&Itemid=76&lang=ru (дата звернення: 20.09.2020).

Надійшла до редколегії 26.09.2020

Rozumovskiy O. S., Kochura O. O. The European Court of Human Rights as Part of Criminal Procedural Legislation of Ukraine

The author has studied the issue of the origin and formation of the European Court of Human Rights after the Second World War, steps in the establishment and development of this Court, as well as the actions of the Member States to consolidate the development of the European Court of Human Rights at specialized conferences with the support of the Committee of Ministers. The list of regulatory and legislative acts adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine for the establishment of the rule of law in regard to the understanding of human rights in the activities of Ukrainian courts has been researched. Since the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms has become part of national legislation after its ratification by the Verkhovna Rada of Ukraine, more detailed study should be conducted regarding the urgent task of fully understanding the content of this international treaty and the main mechanisms for implementing its norms. The author has analyzed the implementation of the case law of the European Court of Human Rights on the example of its specific decisions into criminal procedural legislation of Ukraine by applying the decisions of the European Court of Human Rights by the Grand Chamber of the Supreme Court in its activities and problematic aspects of their practical implementation. Particular attention has been paid to the study of problematic aspects of the use of these decisions in practice by highlighting the rulings of the Grand Chamber of the Supreme Court issued in 2019. The author has analyzed the decisions of the European Court of Human Rights in regard to the conducted secret (search) actions by law enforcement agencies with further disclosure of obtained evidence to the defense party; it has been also pointed out that the right to disclose evidence contained in criminal proceedings is not absolute to the defense and may be limited only in cases when there are the interests of national security, information protection or witness protection concerning the methods and forms of law enforcement agencies' activity. The author has made propositions to resolve certain situations related to the implementation of the decisions of the European Court of Human Rights in Ukraine.

Key words: European Court of Human Rights, case law of the European Court of Human Rights, Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, committee, criminal procedural legislation of Ukraine.

